

Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2016: kultursektorn

Rapport om ordförandeskapsåret 2016

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:7

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 7/2017

Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2016: kultursektorn

Rapport om ordförandeskapsåret 2016

Suomi
Finland
100

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

www.minedu.fi/julkaisut

Ombrytning: Statsrådets förvaltningsenhet, Erja Kankala

Omslagsbild: Katarina Koch, Undervisnings- och kulturministeriet

ISBN: 978-952-263-453-5 (PDF)

ISSN 1799-0351 (PDF)

Helsingfors 2017

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	2017
Författare	Petteri Pulli	
Publikationens titel	Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2016: kultursektorn Rapport om ordförandeskapsåret 2016	
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 7/2017	
Diarie-/ projektnummer		Tema kultur
ISBN PDF	978-952-263-453-5	ISSN PDF 1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-453-5	
Sidantal		Språk finska
Nyckelord	nordiskt samarbete, kultursamarbete, Nordiska ministerrådet, ordförandeskap, kultur	
Referat	<p>Finland verkade som ordförande för Nordiska ministerrådet 2016. Det gemensamma ledande temat för ordförandeskapsåret var Vatten-Natur-Människor. Vid undervisnings- och kulturministeriet byggdes kulturens ordförandeskapsprogram kring temat människor.</p> <p>Utgångspunkten för kulturens ordförandeskapsprogram var de fem temahelheterna i strategin för nordiskt kultursamarbete 2013 – 2020 det hållbara Norden, det kreativa Norden, det interkulturella Norden, det unga Norden och det digitala Norden. Satsningarna under ordförandeskapsåret gällde projekthelheter som lever i tiden och en del av dem var ett kontinuum till projekt under tidigare ordförandeskapsår. I kultursektorn betonades speciellt tematiken det digitala Norden – det öppna Norden, och det att alla nordbor, också alla nykomlingar, skulle känna sig som hemma i Norden och skulle också uppleva den nordiska kulturen som sin egen.</p> <p>Under Finlands ordförandeskapsår ordnades två möten för Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K) och fyra för Nordiska ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete (ÄK-K). Dessutom ordnades inom ramen för ordförandeskapsprogrammet åtta konferenser eller andra evenemang där man behandlade bland annat digitaliseringens effekter på hanteringen av samlingarna i museibranschen, uttrycksfriheten i kulturen, arkitekturen som en resurs i den nordiska kulturen, barns och ungdomars intresse i konst- och kulturverksamhet, sätt att förhindra online-hatpropaganda samt diversitet och hållbar utveckling som en del av den nordiska kulturpolitiken.</p>	
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet	
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö	2017
Tekijät	Petteri Pulli	
Julkaisun nimi	Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuusvuosi kulttuurisektorilla; Raportti puheenjohtajuusvuodesta 2016	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 7/2017	
Diaari/hankenumero		Teema kulttuuri
ISBN PDF	978-952-263-453-5	ISSN PDF 1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-453-5	
Sivumäärä		Kieli suomi
Asiasanat	pohjoismainen yhteistyö, kulttuuriyhteistyö, Pohjoismaiden ministerineuvosto, puheenjohtajuus, kulttuuri	
Tiivistelmä	<p>Suomi toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana vuonna 2016. Puheenjohtajuusvuoden yhteinen johtava teema oli Vesi–Luonto–Ihminen. Opetus- ja kulttuuriministeriössä kulttuurin puheenjohtajuusohjelma rakennettiin ihminen-teeman ympärille.</p> <p>Kulttuurin puheenjohtajuusohjelman lähtökohtana toimi kulttuuriyhteistyön strategian 2013–2020 viisi teemakokonaisuutta kestävä Pohjola, luova Pohjola, kulttuurienvälinen Pohjola, nuori Pohjola ja digitaalinen Pohjola. Puheenjohtajuuskauden aikana panostettiin ajassa eläviin hankekokonaisuuksiin, ja osa hankkeista oli jatkumoa aikaisemmille puheenjohtajuusvuosien hankkeille. Kulttuurisektorilla painotettiin erityisesti digitaalinen Pohjola – avoin Pohjola -tematiikkaa, ja että kaikki pohjoismaalaiset, myös uudet tulokkaat, tuntisivat olevansa kotonaan Pohjoismaissa ja kokisivat myös pohjoismaisen kulttuurin omakseen.</p> <p>Suomen puheenjohtajuusvuonna järjestettiin kaksi Pohjoismaiden kulttuuriministerineuvoston kokousta (MR-K) ja neljä pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean (ÄK-K) kokousta. Lisäksi puheenjohtajuusohjelman puitteissa järjestettiin kahdeksan konferenssia tai muuta tapahtumaa, joissa käsiteltiin muun muassa digitalisaation vaikutuksia museoalan kokoelmanhallintaan, kulttuurin ilmaisunvapautta, arkkitehtuuria pohjoismaisen kulttuurin voimavarana, lasten ja nuorten kiinnostusta taide- ja kulttuuritoimintaan, keinoja online-vihapuheen ehkäisemiseksi sekä moninaisuutta ja kestävää kehitystä osana pohjoismaista kulttuuripolitiikkaa.</p>	
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö	
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Description sheet

Published by	Ministry of Education and Culture	2017	
Authors	Petteri Pulli		
Title of publication	Finland's year as President of the Nordic Council of Ministers in the cultural sector Report on the Presidency for 2016		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Education and Culture 7/2017		
Register number		Subject	culture
ISBN PDF	978-952-263-453-5	ISSN (PDF)	1799-0351
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-453-5		
Pages		Language	finnish
Keywords	Nordic cooperation, cultural cooperation, Nordic Council of Ministers, Presidency, culture		
<p>Abstract</p> <p>Finland held the Presidency of the Nordic Council of Ministers in 2016. The main common themes of the year were Water-Nature-People. The cultural programme of the Ministry of Education and Culture was constructed around the theme of People.</p> <p>The starting point for the cultural programme for the year were the five holistic themes of the cultural cooperation strategy for 2013-2020 the Sustainable Nordic Region, the Creative Nordic Region, the Inter-cultural Nordic Region, the Young Nordic Region and the Digital Nordic Region. During the period of the Presidency emphasis was placed on the project packages that were live during the period of the Presidency, and some of these projects were continuations of projects begun during previous Presidencies. On the cultural sector, particular emphasis was placed on the Digital Nordic Region - an Open Nordic Region theme and that all residents of the Nordic countries, including those recently arrived, should feel themselves at home in the Nordic countries and should also experience the Nordic culture as their own.</p> <p>During the year of Finland's Presidency, two meetings of the Nordic Council of Ministers for Culture, and four meetings of the Nordic Committee of Senior Officials for Culture were held. In addition, within the framework of the Presidential year's programme, eight conferences or other events were organised on topics such as the impact of digitalisation on collections management in the museum sector, cultural freedom of expression, architecture as a Nordic cultural resource, the interest of children and young people in artistic and cultural activities, ways of preventing on-line hate speech and diversity and sustainable development as part of Nordic cultural policy.</p>			
Publisher	Ministry of Education and Culture		
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Innehåll

1 Inledning och bakgrund	9
1.1 Nordiskt samarbete och Nordiska ministerrådet.....	9
1.2 Strategi för nordiska kultursamarbetet 2013–2020.....	10
1.3 Sektorprogram för kultur 2016.....	11
2 Kultursektorns fokusområden under ordförandeskapsåret 2016	12
2.1 Möten.....	12
2.1.1 Kulturministermöte (MR-K 1/16) 2.5.2016.....	12
2.1.2 Kulturministermöte (MR-K 2/16) 2.11.2016.....	13
2.2 Prioritetsprojekt: Ett öppet och innovativt Norden med välmående människor 2020.....	15
2.2.1 Flerspråkighet och mångfald som en resurs på kulturfältet – sysselsättning och integration i Norden genom litteraturen	15
2.2.2 Kick off-konferens för prioritetsprojektet Norden 2020.....	16
2.3 Det digitala Norden.....	17
2.4 Det interkulturella Norden.....	19
2.5 Det unga Norden.....	22
2.6 Det kreativa Norden.....	25
2.7 Det hållbara Norden.....	27
Bilaga 1. Kalender för ordförandeskapsåret och deltagare i evenemangen	29

1 Inledning och bakgrund

Finland verkade som ordförande för Nordiska ministerrådet 2016. Det gemensamma ledande temat för ordförandeskapsåret var Vatten-Natur-Människor. Vid undervisnings- och kulturministeriet byggdes ordförandeskapsprogrammet för kultursektorn upp kring temat människor.

Kulturen förenar nordborna. Den är också en av grundpelarna för det offentliga nordiska samarbetet som bygger på Helsingforsavtalet från 1962. Öppen kultur är gemensam för Norden. Dessutom förstår man kulturens betydelse för välbefinnande och delaktighet på samma sätt. Det här var utgångspunkterna när vi skulle genomföra programmet för kultursektorn under Finlands ordförandeskapsår i Nordiska ministerrådet 2016.

Denna rapport ger en koncentrerad och illustrerad översikt av evenemangen, mötena och projekten inom kultursektorn under ordförandeskapsåret. Rapporten innehåller en kort bakgrund till nordiskt kultursamarbete, en presentation av kultursektorns program, ordförandeskapsårets kalender och antalet deltagare i evenemangen samt deltagarnas nationalitet. Dessutom har diskussionen i sociala medier om varje evenemang lyfts fram.

1.1 Nordiskt samarbete och Nordiska ministerrådet

Det offentliga samarbetet mellan de nordiska länderna är vidsträckt och har en lång tradition. Det bygger på den geografiska, historiska och kulturella samhörighet som de nordiska länderna Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige och de tre självstyrande områdena Åland, Färöarna och Grönland har. Det gör det nordiska samarbetet till ett av världens mest omfattande regionala samarbeten.

Det politiska samarbetet i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet bygger på de gemensamma värderingar och den gemensamma uppfattningen om demokrati som ingår i Helsingforsavtalet som ingicks 1962. Den gemensamma värdegrunden och beslutsfattan-

de genom konsensus är hörnstenarna för det nordiska samarbetet och för Nordens unika välfärdssamhälle.

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Statsministern har huvudansvaret för det nordiska samarbetet, men i praktiken har ansvaret överfört på de nordiska samarbetsministrarna (under Finlands ordförandeskap 2016 minister Anne Berner) och nordiska samarbetskommittén som ansvarar för den dagliga koordineringen av samarbetet.

Nordiska ministerrådet består av ministerråd från många olika områden. För tillfället finns det sammanlagt tio områdesspecifika ministerråd. De flesta nordiska ministrar träffar ministerrådet i sitt eget område på möten två gånger om året. De nordiska ministerråden tillämpar den så kallade konsensusprincipen, det vill säga att besluten måste godkännas enhälligt. Ämbetsmannakommittéerna för olika områden består av nationella tjänstemän som bereder ärenden och ansvarar för uppföljningen av dem.¹

1.2 Strategi för nordiska kultursamarbetet 2013–2020

Strategin för det nordiska kultursamarbetet är kulturministrarnas framtidsvision och den är en riktlinje för målsättningarna med det nordiska kultursamarbetet. Strategins utgångspunkt är principen om mervärde i det nordiska samarbetet. Enligt den samarbetar man på områden där Norden har gemensamma fördelar eller utmaningar och där det på nordisk nivå finns bättre möjligheter att utveckla arbetet effektivt.

Det hållbara Norden

Det kreativa Norden

Det interkulturella Norden

Det unga Norden

Det digitala Norden

De fem temana i strategin för nordiskt kultursamarbete 2013–2020 är det hållbara Norden, det kreativa Norden, det interkulturella Norden, det unga Norden och det digitala Norden. Under dessa teman tar ministerrådet för kultur tag i nutidssamhällets förändringar och utmaningar i allmänhet och inom kulturen i synnerhet.²

¹ <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-1360>

² <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-2482>

1.3 Sektorprogram för kultur 2016

Utgångspunkten för sektorprogrammet för kultur³ under Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet var de fem temahelheterna för strategin för kultursamarbete 2013–2020. Satsningarna under ordförandeskapsåret gällde stora projekthelheter som lever i tiden och en del av dem var en fortsättning på projekt från tidigare ordförandeskapsår. Inom kultursektorn betonades i synnerhet tematiken det digitala Norden – det öppna Norden. De flesta evenemang sändes live på nätet och varje evenemang fick en hashtag för sociala medier. Vid evenemangen under ordförandeskapsåret ordnades dessutom simultantolkning mellan de nordiska språken och på vissa tillställningar även på engelska.

Kultursektorns speciella mål med ordförandeskapsåret var att alla nordbor, även nykomlingar, skulle känna sig hemma i Norden och också uppleva den nordiska kulturen som sin egen. Målet är att kulturen och konsten ska hjälpa nyanlända i integrationen i deras nya hemland och att de också ska känna sig välkomna genom detta. För att främja det här målet ordnades flera evenemang inom ramen för temat det interkulturella Norden.

³ <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden.org:diva-4361>

2 Kultursektorns fokusområden under ordförandeskapsåret 2016

2.1 Möten

Under Finlands ordförandeskapsår ordnades två möten för Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K) och fyra för Nordiska ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete (ÄK-K). Under kulturministermöten gjordes politiska riktlinjer och prioriteringar upp bland annat gällande integrationen av flyktingar och invandrare, kulturell uttrycksfrihet och en satsning på nordisk livemusik.

2.1.1 Kulturministermöte (MR-K 1/16) 2.5.2016

Kulturministerrådets första möte (MR-K 1/16) hölls i Finlandiahuset i Helsingfors den 2 maj 2016. Ministermötet hölls i Helsingfors dagen före internationella pressfrihetsdagen under Unescos internationella yttrandefrihetskonferens då de nordiska kulturministrarna även godkände ett officiellt utlåtande om yttrandefrihet.

”Vi står fast vid att bekämpa hot mot (kulturell) yttrandefrihet.”

Nordiska kulturministrarna

Vid mötet utbytte undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen och hennes nordiska kollegor erfarenheter om den positiva effekten kultur och frivilligsektorn har på integrationsprocesserna. De nordiska samsamarbetsministrarna beslöt göra integration ett fokusområde och stärka verksamheten med ett mångårigt samsamarbetsprogram. År 2016 hängde satsningen samman bland annat med kultursektorn och civilsamhällets roll, eftersom kulturen har en viktig roll i integrationen.

Kulturministrarna diskuterade också hur den aktuella flyktingkrisen har påverkat förtroendet för och bilden av de nordiska länderna som demokratiska, öppna samhällen som främjar delaktighet och hur krisen har utmanat (den konstnärliga) uttrycksfriheten. I samband med seminariet Re-shaping Cultural Policies antog ministrarna en deklaration med följande utlåtande: Vi står fast vid att bekämpa hot mot (kulturell) yttrandefrihet.

Ministrarna fick slutdokumentet från Oslokonferensen om olaglig handel med kulturföremål presenterat för sig. Konferensen fokuserade på aktuella åtgärder, hur man kan utnyttja ländernas samlade resurser på ett mer effektivt sätt i det nordiska samarbetet. Ministrarna rekommenderade de respektive myndigheterna att fortsätta med samarbetet i linje med rekommendationerna.⁴

Personer från vänster till höger: Dagfinn Høybråten (generalsekreterare), Rigmor Dam (FO), Alice Bah Kuhnke (SE), Sanni Grahn-Laasonen (FI), Tony Asumaa (AX), Linda Cathrine Hofstad Helleland (NO), Illugi Gunnarsson (IS), Bertel Haarder (DK) Bild: Katarina Koch – norden.org

2.1.2 Kulturministermöte (MR-K 2/16) 2.11.2016

Kulturministerrådets andra möte (MR-K 2/16) hölls i samband med Nordiska rådets 68:e session i Christiansborg i Köpenhamn den 2 november 2016. De nordiska kulturministrarna beslöt bland annat att stödja Nordiska kulturfondens satsning på livemusik och fattade beslut om budgeten för 2017.

⁴ <http://www.norden.org/sv/aktuellt/nyheter/kulturministrar-vill-staerka-integration-och-yttrandefrihet>

Vid mötet uttalade kulturministrarna följande om det hållbara nordiska kulturprogrammet för 2017, Nordic Matters, på London Southbank Centre:

- Nordiska ministerrådet är stolt att kunna samarbeta med Southbank Centre för att förverkliga kulturprogrammet Nordic Matters. Det här är ett utmärkt tillfälle att främja och presentera nordisk konst och kultur utanför Norden – i synnerhet när det gäller jämställdhet, hållbar utveckling och barn och unga. Det kulturella utbytet mellan nordiska och brittiska konstnärer och publiken är en viktig komponent i Nordic Matters.⁵

”Det här (Nordic Matters) är ett utmärkt tillfälle att främja och presentera nordisk konst och kultur utanför Norden – i synnerhet när det gäller jämställdhet, hållbar utveckling och barn och unga.”
– Nordiska kulturministrarna

Personer från vänster till höger: Linda Cathrine Hofstad Helleland (NO), Bertel Haarder (DK), Rigmor Dam (FO), Sanni Grahn-Laasonen (FI), Alice Bah Kuhnke (SE), Tony Asumaa (AX), Illugi Gunnarsson (IS) Bild: Johannes Jansson – norden.org

⁵ <http://www.norden.org/sv/aktuellt/nyheter/kulturministre-stoetter-livemusik-i-norden>

2.2 Prioritetsprojekt: Ett öppet och innovativt Norden med välmående människor 2020

Social- och hälsovårdsministeriets, arbets- och näringsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets gemensamma treåriga prioritetsprojekt Ett öppet och innovativt Norden med välmående människor 2020 inleddes 2016. I projektet söker man efter innovativa lösningar och verksamhetsmodeller för att bevara välfärden och jämställdheten i en situation där befolkningens åldrande samt förändringarna på den ekonomiska marknaden och arbetsmarknaden, kriserna i världspolitiken och den internationella flyktingsituationen medför utmaningar.

Målet är att på politisk nivå skapa en gemensam syn på hur man även i fortsättningen säkerställer ett nordiskt mervärde i sakkunnigarbetet. På lång sikt stärks de permanenta strukturerna för det nordiska välfärdspolitiska samarbetet och informationsutbytet. Projektets genomgående teman är välfärd, mångsidighet, likabehandling, jämställdhet mellan könen och en kulturellt hållbar utveckling.

2.2.1 Flerspråkighet och mångfald som en resurs på kulturfältet – sysselsättning och integration i Norden genom litteraturen

Kulturen är en del av människors välbefinnande och delaktighet. De senaste åren har antalet invandrare ökat i alla de nordiska länderna. Den nordiska kulturen har blivit mångsidig och rik. Inom ramen för prioritetsprojektet Ett öppet och innovativt Norden med välmående människor 2020 inleddes därför ett aktuellt separat projekt, Flerspråkighet och mångfald som en resurs på kulturfältet – sysselsättning och integration i Norden genom litteraturen, våren 2016. Målet med detta projekt, som koordineras av tjänsten Kultur för alla, är att stödja skönlitteratur på invandrarnas eget språk i Norden och att närma sig integration och dialogen mellan kulturer genom litteratur. Projektets genomgående teman är barn och unga, jämställdhet, jämlikhet, kulturellt hållbar utveckling, sysselsättning, rätt till ett språk (sitt modersmål), välbefinnande och mångfald.

Tyngdpunkten i projektet är att de som skapar och upplever konst ska ha rätt till sitt eget språk. Av ovan nämnda anledning fokuserar projektet på konstformer där just språket är redskapet, som till exempel litteratur och teater. Projektet närmar sig jämställdhet, välbefinnande, barns och ungas språkliga rättigheter och delaktighet ur tre olika perspektiv:

1. sysselsättning inom litteraturområdet
2. integration genom litteraturen och
3. interaktion kulturer emellan.

Det är tänkt att projektet ska pågå i tre år. Under det första året var det meningen att uppnå en kartläggning av ett flerspråkigt (t.ex. arabiskt, somaliskt, kurdiskt och ryskt) litteraturfält i Norden – med särskilt fokus på författarnas ställning och på sysselsättningsmöjligheterna, på att ordna seminarium och skapa en expertbank. Syftet med expertbanken är att stödja förläggare, finansärer och andra grupper inom den litterära branschen och deras möjligheter att främja sysselsättningen av författare som skriver på olika språk i Norden.

2.2.2 Kick off-konferens för prioritetsprojektet Norden 2020

Kick off-konferensen för prioritetsprojektet Ett öppet och innovativt Norden med välmående människor 2020⁶ ordnades i Åbo den 27–28 januari 2016. Huvudtemat för konferensen var den nordiska välfärdsmodellens framtid, det vill säga speciellt hur tvärsektorielt samarbete kan effektivisera främjandet av välmående, kultur och jämlikhet. Konferensen var också en del av Finlands ordförandeskapsprogram i Nordiska ministerrådet.

Konferensen ordnades i samarbete med Åbo stad och Friska städer i Östersjöregionen. Deltagarna representerade bland annat statsförvaltningen, kommunala organisationer och medborgarorganisationer både i Finland och i andra nordiska länder. Under konferensen ordnades ett evenemangstorg där nordiska och finländska organisationer som arbetar med konferensens teman presenterades.

I samband med konferensen ordnades ett ungdomscafé vars syfte var att presentera och engagera unga till nordiskt samarbete och låta unga bekanta sig med konferensens och prioritetsprojektets huvudteman. De unga som deltog i ungdomscaféet hade visioner om Nordens framtid och skickade följande hälsningar till konferensen:⁷

”Det är inte längre viktigt att skriva för hand”

”Rösträttsåldern sänks till 15 år”

”Det blir lättare att flytta mellan de nordiska länderna”

6 http://stm.fi/documents/1271139/1356837/Puhujaesittely_Norden2016_Turku.pdf/25f0f80e-1539-4f1f-848f-be-f9578586bb

7 <http://stm.fi/documents/1271139/1356837/Raportti%20Norden2016%20Turun%20kickoff-konferenssi/d7311f2f-868d-4d44-88de-5c8b651d6432>

*Viktigt att ministerrådets
ordförandeprogram bygger
på varandra.*

Eva Biaudet

*Flyktingkrisen kan stärka
det nordiska samarbetet.*

Anne Berner

#NORDEN2016

*Kan Island vara en modell för
oss också? Siv F. berättar om
Välfärdsvakten som etablerades efter
bankkrisen*

@_miramei

2.3 Det digitala Norden

Seminarium: Digitala samlingar – för ett öppnare Norden 9–10.2.2016, Helsingfors

De kulturhistoriska museerna har länge haft behov av att utveckla förvaltningen av samlingarna och arbetsfördelningen av den samt att koordinera nutidsdokumentationen. TAKO är ett nationellt samarbetsnätverk för dokumentations- och insamlingsarbete som leds av Finlands Nationalmuseum. Nätverket har två huvudsyften: fördela insamlingsarbetet mellan museerna och koordinera nutidsdokumentationen. Även om alla museer i Norden håller på med nutidsdokumentation görs det med hjälp av lite olika nätverksmodeller.

Som en del av sektorprogrammet för Finlands ordförandeskapsår i Nordiska ministerrådet ordnades ett samnordiskt seminarium, Digitala samlingar – för ett öppnare Norden, om nutidsdokumentation i Nationalmuseets auditorium den 9–10 februari 2016. På morgonen den första seminariedagen anlände över 200 deltagare från Norge, Sverige, Island, Danmark, Estland och Åland.

Seminariets syfte var att fundera på digitala perspektiv i museibranschen, skapa nätverk och dela tankar om processerna vid nutidsdokumentation och utvidga det nationella TAKO-nätverket så att det blir nordiskt.

Antti Metsänkylä från Finlands Nationalmuseum sammanfattade seminariet på följande sätt:

- De två centrala utgångspunkterna för seminariet, digitalisering och nätverksarbete i museiarbetet, fanns genom seminariet som tydliga och dynamiska symboler för museibranschens framtid. Under vissa anföranden påpekade man också att allt som erbjuds i digitaliseringens namn inte ska sväljas som det är, utan man ska välja ut det som verkligen är till nytta för förvaltningen av samlingarna, för att förmedla information och för delaktigheten för dem som utnyttjar museimaterialet. Museernas samlingar är fortfarande det som skiljer dem från andra minnesorganisationer, och de måste hålla fast vid denna särprägel. De väldiga perspektiv som digitaliseringen onekligen öppnar upp ska kunna utnyttjas både av museernas traditionella och nya verksamhetsformer. I den digitala världen är det allt viktigare att museerna och de som arbetar på museerna nätverkar.

Riitta Kaivosoja, överdirektör för undervisnings- och kulturministeriets kultur- och konstpolitiska avdelning, talade om målen och riktlinjerna för Finlands museipolitiska programgrupp under TAKO-seminariet den 10 februari 2016. Bild: Risto Hakomäki

2.4 Det interkulturella Norden

Unescos yttrandefrihetskongress 3–4.5.2016, Helsingfors

Seminarium: Re-shaping Cultural Policies 2.5.2016, Helsingfors

Diskussionstillfälle: Poetry countering Hate Speech 29–30.10.2016, Helsingfors

Invandringen och ojämställdheten mellan olika befolkningsgrupper är utmanande samhällsfenomen som bland annat ger sig uttryck i form av hatretorik. Finland stod värd för Unescos yttrandefrihetskongressens World Press Freedom Day den 3–4 maj 2016. Samtidigt firade man världens första förordning om tryckfrihet, som infördes i Sverige år 1766.

Evenemangen under Unescos pressfrihetskongress betonade betydelsen av global pressfrihet för att uppfylla de mänskliga rättigheterna, ett fungerande medborgarsamhälle och demokratisk utveckling. Centrala teman för kongressen var bland annat journalisternas säkerhet, tillgången på information, mediäläskunnighet, migration och kulturell uttrycksfrihet.

I samarbete med Hanaholmen - Kulturcentrum för Sverige och Finland, Unesco och Finlands Nationalmuseum ordnades seminariet Re-shaping Cultural Policies, vars målsättning var att öka medvetenheten om vilken betydelse den kulturella uttrycksfrihetens mångfald har för hållbar utveckling och för kulturella uttryck i Norden samt hur dessa kan utnyttjas när FN:s nya program Agenda 2030 för hållbar utveckling förverkligas. Under seminariet funderade man också på den betydelse den digitala revolutionen har haft inom konsten och kulturen när det gäller allt från skapandeprocessen för konst och kreativ ekonomi till verkens tillgänglighet och spridning.

I samband med Helsingfors bokmässan och utifrån de nordiska kulturministrarnas deklARATION om hatretorik ordnades diskussionstillfället Poetry countering Hate Speech i samarbete med Nordiska journalistcentret (NJC), de nordiska ambassaderna och Hanaholmen den 29–30 oktober 2016. Under evenemanget funderade man i synnerhet på näthat som hotar yttrandefriheten. Paneldeltagarna behandlade näthat genom poesi. Sedan diskuterade och utvecklade de redskap som författare och journalister kan använda mot hatretorik. Inom ramen för diskussionstillfället publicerades kompasser för att förebygga näthat.

*At Helsinki #boknorden we will
focus on countering hate speech
@EJNetwork @EFJEUROPE @IngvilC
@nordjour
Mogens B. Bjerregård*

#FREESPEECH

*@mogensbb has made #guidelines
for countering online #HateSpeech -
#norden2016 #freespeech #boknorden
Petteri Pulli*

Kulturministermöte (MR-K 1/16) i Finlandiahuset 2.5.2016. Bild: Katarina Koch – UKM

Främre raden från vänster till höger: Illugi Gunnarsson (IS), Tony Asumaa (AX), Linda Cathrine Hofstad Helleland (NO), Sanni Grahn-Laasonen (FI), Tarja Halonen (FI), Bertel Haarder (DK), Alice Bah Kuhnke (SE), Gunvor Kronman (FI), Rigmor Dam (FO) och Dagfinn Høybråten på seminariet Re-Shaping Cultural Policies i Finlands Nationalmuseums auditorium den 2 maj 2016. Bild: Hannes Victorzon

2.5 Det unga Norden

Ungdomskonferens: SILLAT-BRIDGES-BROAR-BROER 26–28.9.2016, Helsingfors

Nordiska barn och unga är kreativa, engagerade och samhällstillvända även när det gäller konst och kultur.

Barn och unga har en viktig plats i det nordiska kultursamarbetet som erkänner barns och ungas möjligheter och rättigheter att påverka sitt eget liv. För dem är det också viktigt att skapa såväl digitala som fysiska mötesplatser som motsvarar barns och ungas behov och önskemål.⁸

"Ungas problem med fattigdom borde föras fram tydligare."

⁸ <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden.org:diva-2482>

Den tvärssektoriella dimensionen i barn- och ungdomsfrågor är bra att ha som utgångspunkt och beakta principerna för det breda spektret och hållbar utveckling i barn- och ungdomsfrågorna.

Under ordförandeskapsåret ordnades i samarbete med bland annat NORDBUK, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet samt Hanaholmen - Kulturcentrum för Sverige och Finland ungdomskonferensen SILLAT - BRIDGES - BROAR - BROER om ungas välbefinnande och delaktighet i Norden. Denna tvärssektoriella samarbetskonferens tittade på hur ungas välbefinnande och rättigheter förverkligas bland annat när det gäller utbildning, jämställdhet, kultur och media samt sysselsättning och företagande.

Målet med konferensen var att hitta politiska lösningar på utmaningar som gäller många unga i Norden: det är svårt att hitta arbete, fattigdomen bland unga ökar och många har psykiska problem. Konferensen inleddes med en gemensam del där man fick lyssna på inledningsanföranden om seminariets tema. Därefter fördelades konferensgästerna i sex grupper och varje grupp fick behandla förverkligandet av de ungas välmående och rättigheter ur olika perspektiv. Den kulturella workshoppen bestod av introduktioner, diskussion och praktiska övningar. I workshoppen presenterades bland annat metodiken för social cirkus och man reste hundra år bakåt i tiden.

Man kom fram till följande slutsatser under konferensen:

1. Arbete och studier borde kunna kombineras utan problem
2. Ungas problem med fattigdom borde föras fram tydligare
3. Fler offentliga gemensamma toaletter för flickor och pojkar.

Bild: Anna Rosenberg – norden.org

Bild Katarina Koch – UKM

*Jonathan Levy: Children
transforming society: to do with children
not for children.*

Eila Kauppinen

#SILLATBROAR

*Samarbete är a och o för allt. Barn och
unga ska alltid tas i beaktande, påminner*

Mikael Höysti

Sillatbroar

I den kulturella workshoppen funderade man på livet nu och för hundra år sedan.
Bild: Katarina Koch – UKM

2.6 Det kreativa Norden

Konferens: MERA ARKITEKTUR – Arkitektur som en resurs för den nordiska kulturen 13–14.10.2016, Helsingfors

Norden är ett livskraftigt, dynamiskt och kreativt kulturområde.⁹

De nordiska länderna är världskända för sin arkitektur och formgivning. I Norden har praktiska och högklassiska vardagsmiljöer traditionellt varit viktiga indikatorer på livskvalitet och internationell uppskattning.

”Arkitektur och stadsplanering borde ses som ett redskap för att lösa utmaningar i samhället.”

De nordiska länderna är bland de första som har utvecklat och förnyat arkitekturpolitiken. Finlands arkitekturpolitiska program (1998) har använts som modell för flera andra europeiska länders arkitekturpolitiska program. I utvecklingen av arkitekturpolitiska program identifierar medborgare, experter, myndigheter och beslutsfattare gemensamt den bygg-

⁹ <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden.org:diva-2482>

da miljöns kulturella, sociala och ekologiska betydelser och gör med hjälp av det upp riktlinjer för hur man bygger upp framtidens invånartrivsel och framgångsrika platser.

I samarbete med Informationscentret för arkitektur (ARCHINFO) ordnades konferensen MERA ARKITEKTUR i Paasitorni i Helsingfors den 13–14 oktober 2016. Under konferensen funderade man på arkitekturens betydelse för det nordiska välbefinnandet och konkurrenskraften. Målet med konferensen var att främja planering och genomförande av arkitekturpolitiskt programarbete i Norden samt förmedla aktuell information om situationen i Norden. Målet var också att lyfta upp kulturellt hållbar utveckling som en del av den byggda miljön till allmän debatt.

Den första konferensdagen bestod av inspirerande introduktioner och paneldiskussioner. Den andra dagen ordnades två arkitekturpolitiska nätverksmöten samtidigt. Det ena var ett möte med tjänstemän på lokalnivå och det andra var avsett för tjänstemän från de nordiska ländernas ministerier. Dessa två parallella möten förenades senare samma dag och gav hälsningar åt varandra och diskuterade arkitekturpolitik.

Under nätverksmötena föreslog man att en informell diskussion skulle upprätthållas vid sidan om de årliga mötena. Under mötet framkom det att flera nordiska arkitekturpolitiska program inte är klara och att beredningsprocess anses komplicerad och utmanande, eftersom arkitekturpolitik berör flera förvaltningsområden. Själva expertmötet ansågs vara ett nyttigt och trevligt sätt för de nordiska länderna att utbyta erfarenheter om arkitekturpolitik. Dessutom konstaterade man att arkitektur och stadsplanering borde ses som ett redskap för att lösa utmaningar i samhället.

Bild: Aino Salmi - Archinfo

#MOREARCHITECTURE

*Make ordinary buildings contribute
to the street – Graham Morrisson
speaking in
#morearchitecture
#norden2016*

2.7 Det hållbara Norden

Seminarium: Hållbarhet genom mångfald – om kulturpolitik i Norden 9.11.2016, Helsingfors

Det nordiska kulturlivet stärker hållbarheten i de nordiska samhällena genom tillgänglighet och delaktighet.¹⁰

I samarbete med Kulturkontakt Nord (KKN) som verkar i Finland och Stiftelsen för främjandet av kulturpolitisk forskning (CUPORE) ordnades seminariet Hållbarhet genom mångfald – om kulturpolitik i Norden i Finlandiahuset den 9 november 2016.

Under seminariet konstaterade man att kulturen får allt större utrymme i diskussioner om hållbar utveckling i Norden. Man förstår att kulturen kan främja så väl social, ekologisk som ekonomisk hållbar utveckling. Jordens förmåga att återskapa naturresurser och samhällsresurser bevarar man dock inte bara genom att producera kultur. Kulturen måste återspegla hela vårt samhälle, från praxis till politik och kulturproduktion. Mångfald – så väl etnisk som social och annan – är en av hörnstenarna för hållbar utveckling.

*"Kulturen ska vara fri, men den ska försvara
missgynnade grupper och vid behov
ställa sig på barrikaderna."*

Under seminariet funderade man på uppkomsten av mångfald i nordisk kultur och kulturpolitik. Hur kan vi utnyttja mångfalden och göra den till en given del av kulturen och kulturpolitiken? Hur satsar man på mångfald och vilka åtgärder behövs? Seminariet samlade forskare, personer som arbetar i kulturbranschen och opinionsbildare för att svara på

¹⁰ <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-2482>

dessa frågor, diskutera och träffas. Inläggen behandlade de frågor som nämns ovan bland annat utifrån religion, kulturell mångfald, kön och sexualitet.

I det avslutande anförandet påpekade man att vi inte har någon tid att förlora, utan att det är tid att agera nu. Mångfalden måste synas så att de som hör till minoriteter har något att identifiera sig med. I inläggen konstaterade man även att odemokratiska och förolämpande åsikter inte får normaliseras i yttrandefrihetens namn. Kulturen ska vara fri, men den ska försvara missgynnade grupper och vid behov ställa sig på barrikaderna.

Bilaga 1. Kalender för ordförandeskapsåret och deltagare i evenemangen

Tabell 1. Kalender för ordförandeskapsåret

Evenemang	Tid	Ort
Kick off-konferens för prioritetsprojektet Norden 2020	27–28.1.2016	Åbo
Ungdomscafé	27.1.2016	Åbo
Ämbetsmannakommittémöte (ÄK-K 1/16)	2–3.2.2016	Köpenhamn
Seminarium: Digitala samlingar – för ett öppnare Norden	9–10.2.2016	Helsingfors
Ämbetsmannakommittémöte (ÄK-K 2/16)	30–31.3.2016	Helsingfors
Kulturministermöte (MR-K 1/16)	2.5.2016	Helsingfors
Sidoevenemang om kulturell uttrycksfrihet under Unescos yttrandefrihetskongress – Re-shaping Cultural Policies	2.5.2016	Helsingfors
Unescos yttrandefrihetskongress World Press Freedom Day	3–4.5.2016	Helsingfors
Ämbetsmannakommittémöte (ÄK-K 3/16)	14–15.9.2016	Åland
Ungdomskonferens: SILLAT-BRIDGES-BROAR-BROER	26–28.9.2016	Helsingfors
MERA ARKITEKTUR – Arkitektur som en resurs för den nordiska kulturen	13–14.10.2016	Helsingfors
Norden på Helsingfors bokmässan Diskussionstillfälle: Poetry countering Hate Speech	29–30.10.2016	Helsingfors
Kulturministermöte (MR-K 2/16)	2.11.2016	Köpenhamn
Seminarium: Mångfald och hållbar utveckling som en del av nordisk kulturpolitik	9.11.2016	Helsingfors
Ämbetsmannakommittémöte (ÄK-K 4/16)	1–2.12.2016	Köpenhamn

Tabell 2. Deltagare i evenemangen

Evenemang	Deltagare	FI	SE	NO	DK	IS	FO	AX	GL
Kick off -konferens för prioriteringsprojektet Norden 2020	300								
Seminarium: Digitala samlingar – för ett öppnare Norden	220								
Seminarium: Re-shaping Cultural Policies	80								
Ungdomskonferens: SILLAT-BRIDGES-BROAR-BROER	150								
Konferens: MERA ARKITEKTUR – Arkitektur som en resurs för den nordiska kulturen	170								
Seminarium: Mångfald och hållbar utveckling som en del av nordisk kulturpolitik	190								

 nationaliteten representerad under evenemanget

 inga representanter för nationaliteten i fråga

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

ISBN 978-952-263-453-5 (PDF)

ISSN 1799-0351 (PDF)

